

Andante

ARALIK 2012 - Yıl 10 Sayı 75 - Fiyatı 7 TL

Türkiye'nin Klasik Müzik Dergisi - www.andante.com.tr

Andante'den
2 ek birden!

**Emre Aracı ve
Şefik Kahramankaptan'dan
ilginç Macaristan izlenimleri**

**Norman Lebrecht soruyor:
Dünya orkestraları neden
genç maestroların peşinde?**

**Doğumunun
150. yıldönümünde
Claude Debussy**

**Saygun'un
hastalıkları
ve vefatı**

**Aydın Gün
aramızdan
ayrılalı
5 yıl geçti**

**Konser-kayıt
eleştirileri**

**Cecília Bartoli
yeni kaydı *Mission*'u tanıttı**
Münih'teki törene Andante de davetliydi

*Bartoli
ile özel
söyleşi*

"Bir gece geç vakit Solférino Köprüsü'nün korkuluklarına dirseklerimi dayadım. Sen Nehri donuk bir ayna gibi dümdüzdü. Bulutlar geçiyordu, ne ağır ne hafif; sadece bulutlar..." -Debussy

Farklı tınların peşinde

Üç bölümden oluşan *Nocturnes* (Noktürnler) başka ses evrenlerine yelken açan, farklı tınlar arayan Debussy'nin yapıtları arasında önemli bir yere sahiptir. Eseri, müzik diline farklı boyutlar katan ilk bölümü "*Nuages*" (Bulutlar) ekseninde, birlikte inceleyelim.

Güray Başol
guray.basol@andante.com.tr

Debussy, önemli orkestra eserlerinden *Prélude à l'Après-Midi d'un Faune* (1892) ile aynı çizgide ve "alacakaranlıkta üç sahne" olarak tasarladığı orkestra eseri *Nocturnes*'ü 1899 yılında tamamladı. Üç bölümden oluşan bu yapıt hakkında "İlk noktürn yaylılar tarafından; ikincisi üç flüt, dört korno, üç trompet ve iki arp; üçüncüsü ise her iki bölümde kullanılan çalgıların tamamı tarafından sunuluyor. Belki bu şekilde bir uyarılma ile tek bir renk elde edebiliriz" açıklamasıyla, eserinde kullandığı çalgılar hakkında bize bilgi vermektedir.

Senfonik veya klasik sonat formlarının dışında formlar kullanmayı tercih eden Debussy, César Franck ve "Schola Cantorum" bestecilerinin yazısında görülen "devinimsel tema" fikrini özellikle orkestra yapıtlarında sıkça kullanmıştır. Bir bölümden diğer bölüme geçen temaları ustaca işleyip, klasik senfoni sıralaması ile harmanladığı, (hızlı-yavaş-hızlı) ve üç bölümden oluşan yapıtlarının (*La MÉR, Ibéria*) aksine Debussy, *Nocturnes*'de baştan sona tematik bir bütünlük sunmamaktadır. Eserini şu sözlerle dile getirir: "Eserin başlığı daha çok dekoratif bir anlam taşımaktadır. Dolayısıyla geleneksel 'Noktürn' formu bu eserde bulunmamaktadır, ancak kelimenin içerdiği gece ışıltısı ve aydınlığı bulabiliriz. 'Nuages' adlı bölüm, beyaza çalan gri renkteki yavaş ve melankolik bulutların gökyüzündeki değişmeyen görünüşüdür."

"Nuages"ın analizi

Beş bölme ve bir coda'dan oluşan, serbest rondo formunun kullanıldığı "*Nuages*"da ilk temayı klarinet ve fagot sunmaktadır. Beşli ve üçlü aralıklardan meydana gelen bu ilk motif bulutları simgeler. Debussy, eserin başlangıcında kullandığı bu akorları Mussorgski'nin *Güneşsiz* adlı şarkı dizisinin üçüncü bölümünden esinlenmiştir.

Yaylı çalgılarda kullanılan akorların piyano yazısıyla benzerlik gösterdiği yapıtta, solo keman ve viyolonseller ile birlikte yaylı çalgıların 12 partiye kadar bölündüğü görülür. Debussy bu akorları daha çok temayı desteklemek için kullanmış, birçok kez

tonalite değiştirerek farklı tınlar yakalamıştır.

İkinci motifin 5. ölçüde İngiliz kornosunda sunulmasıyla birlikte, kemanlar altıya bölünerek tiz notalarda bu temaya cevap verir nitelikte bir akor sunar. Richard Strauss'un *Symphonia Domestica* adlı eserindeki nefesli çalgı kullanımı Debussy'yi etkilemiş ve orkestra eserlerinde obua, İngiliz kornosu gibi çalgıları ön plana çıkarmasına vesile olmuştur.

Timpani ise *ppp* nüansında kemanlara eşlik ederek "gece esintisi" efekti simgeler. Debussy'nin orkestrasyonunda vurmalı çalgılar genel olarak ritme yardımcı olmak veya "gürültü" etkisi yaratmak için kullanılmıştır. 23. ölçüde yer alan üçüncü motif, ikinci motifin tınları arasında kendini duyurur. Kornonun çaldığı bu motif, artık dörtlü aralığında oluşur ve İngiliz kornosu ile birlikte iki kere sunulur.

33. ölçüde ikinci bölme geçilmesiyle birlikte, yaylılar birinci motifi, bu sefer tek ses olarak nefesli çalgıların çıkıcı ve uzun notaları eşliğinde çalarlar. Bu bölmede de İngiliz kornosu, *pp* nüansındaki yaylılar eşliğinde temayı yine iki kere sunar.

57. ölçüde ilk motifin duyulması ile "yeniden serim" bölümünün gelmesini beklerken, bu bölüme zıt karakterde, fa# majör tonunda ve pentatonik melodisiyle dördüncü bölme karşımıza çıkar. Orkestrasyonu ve armonisiyle Ravel tınları taşıyan bu bölmede fa# majör temaya eşlik eden tonalite ise re# minördür. İlk olarak flüt ve arp'ta duyduğumuz tema daha sonra keman, viyola ve viyolonsellerle sunulur.

“Nuages” adlı bölüm, beyazdan renk çalan ve gri renkte biten yavaş ve melankolik bulutların gökyüzündeki değişmeyen görünüşüdür. - C. Debussy

5. ve son bölmeye geldiğimizde ise yine İngiliz kornosunun çaldığı ikinci motif, kornların çaldığı üçüncü motif ile birlikte 80. ölçüde tekrar karşımıza çıkar. Debussy, birinci bölümde bulutları simgeleyen ilk motifi ise bu sefer kullanmamıştır. Her iki motifi son bölümde iki kez duyuran Debussy, tüm motifleri timpani eşliğinde *coda*’da son kez sunar ve “Nuages” *ppp* nüansında sonlanır.

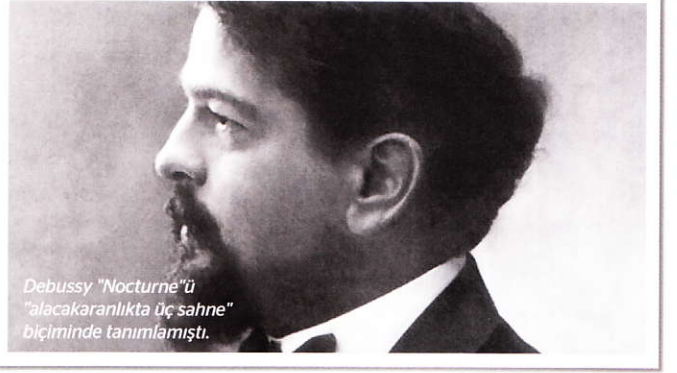
Bu eserinde Debussy’nin İngiliz ressam Whistler’in tablolarından esinlendiği söylenir. İlk başlarda eseri Belçikalı ünlü keman virtüözü Eugène Ysaÿe’yi düşünerek solo keman partisi ve orkestra için yazmayı tasarlayan besteci, Ysaÿe ile dargınlık yaşaması üzerine yapıta son halini bu şekliyle vermiştir. 9 Aralık 1900 tarihinde ilk olarak Lamoureux Konser serilerinde seslendirilen eser büyük başarı kazanmıştır.

“Fêtes” ve “Sirènes”

“Nuages”ı, “Fêtes” (Bayram) ve “Sirènes” (Sirenler) bölümleri takip eder. “Nuages”daki sakin havanın aksine, üçlemelerin enerjik bir şekilde bir çalgıdan öteki çalgıya geçerek devam ettiği, gece atılan havai fişeklerdeki renk ve canlılıkları yansıtan “Fêtes” adlı bölümde yine obua esas temayı sunar. Üçlü aralıkların birbirine paralel olarak önce trompetlerin daha sonra ise tüm çalgıların katıldığı orta bölümde ise kortejin bu coşkuya katılışı simgelenir. Hemen ardından bölüm başındaki üçlemelere geri dönülür ve eser “Nuages”daki gibi sessizlik içerisinde sona erer.

“Sirènes”, orkestra çalgılarına sekiz soprano ve sekiz altonun eklendiği son bölümdür. Çoklu ritim kullanımı ve melodilerin ikili aralıklar ile iniş ve çıkışları, bölümü ön plana çıkarır. Enstrümantal karakterdeki vokal tema, orta bölümde sırasıyla nefesli ve yaylı çalgılarda sunulur. Tema tekrar insan sesine geçtiğinde ise ritim ve eklemeler ile değişikliğe uğrar. “Sirènes”, diğer bölümlerde olduğu gibi sessizlikle son bulur.

Türkiye’deki konser programlarında sıkça görmeyi umduğumuz bu başyapıtı Vladimir Ashkenazy yönetimindeki Cleveland Orkestrası (Decca) ve Claudio Abbado yönetimindeki Berlin Filarmoni Orkestrası (DG) kayıtlarından dinleyebilirsiniz. **A**

Keylan Müzikeyi
1978

KLASİK BATI MÜZİĞİ ALETLERİ VE AKSESUARLARI ÜZERİNE ARADIĞINIZ HERŞEY

KEYLAN MÜZİK ALETLERİ SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
Nüzhetiye Caddesi, No:23, Beşiktaş 34357 İstanbul - TÜRKİYE
Telefon:90(212)236 63 54 Faks:90(212)327 07 03
www.keylan.com.tr info@keylan.com.tr

